

Detta dokument är endast avsett som dokumentationshjälpmedel och institutionerna ansvarar inte för innehållet

► **B**

RÅDETS DIREKTIV
av den 12 december 1991
om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket
(91/676/EEG)
(EGT L 375, 31.12.1991, s. 1)

Ändrat genom:

Officiella tidningen			
	nr	sida	datum
► <u>M1</u>	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1882/2003 av den 29 september 2003	L 284	1 31.10.2003

RÅDETS DIREKTIV

av den 12 december 1991

om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket

(91/676/EEG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNA HAR ANTAGIT DETTA
DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artikel 130s i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽²⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽³⁾, och

med beaktande av följande:

I vissa områden i medlemsstaterna ökar nitrathalten i vattnet och den är redan hög jämfört med de normer som fastställdes i rådets direktiv 75/440 EEG av den 16 juni 1975 om den kvalitet som krävs på det ytvatten som är avsett för framställning av dricksvatten i medlemsstaterna ⁽⁴⁾, ändrat genom direktiv 79/869/EEG ⁽⁵⁾, och i rådets direktiv 80/778/EEG av den 15 juli 1980 om kvaliteten på vatten avsett att användas som dricksvatten ⁽⁶⁾, ändrat genom 1985 års enligt anslutningsakt.

I Europeiska ekonomiska gemenskapernas fjärde åtgärdsprogram för miljön ⁽⁷⁾ angavs att kommissionen avsåg att lägga fram förslag till ett direktiv om kontroll och minskning av vattenförorening orsakad av spridning eller utsläpp av stallgödsel och överdriven användning av handelsgödsel.

I samband med reformen av den gemensamma jordbrukspolitik, som behandlas i kommissionens grönbok "Perspektiv för den gemensamma jordbrukspolitik" klargjordes att en överdriven användning av gödselmedel utgör en fara för miljön, samtidigt som kvävegödselmedel och stallgödsel är nödvändiga för jordbruket inom gemenskapen, att gemensamma åtgärder behövs för att lösa problem som uppstår på grund av intensiv djurhållning och att jordbrukspolitik i större utsträckning bör ta hänsyn till miljöpolitiken.

I rådets resolution av den 28 juni 1988 om skyddet av Nordsjön och andra vattenområden i gemenskapen ⁽⁸⁾ uppmanas kommissionen att föreslå åtgärder på gemenskapsnivå.

Huvudorsaken till föroreningen från diffusa källor av gemenskapens vattenområden är nitrater som härrör från jordbruket.

För att skydda människors hälsa, levande resurser och akvatiska ekosystem och för att säkerställa annan berättigad vattenanvändning är det därför nödvändigt att minska den vattenförorening som orsakas eller framkallas av nitrater från jordbruket och att förhindra ytterligare sådan förorening. Det är således viktigt att vidta åtgärder som avser dels lagring och spridning på jordbruksmark av samtliga kväveföreningar, dels vissa brukningsmetoder.

Eftersom vattenförorening orsakad av nitrater i en medlemsstat kan påverka vattnen i andra medlemsstater, är det nödvändigt att vidta åtgärder på gemenskapsnivå i enlighet med artikel 130r.

⁽¹⁾ EGT nr C 54, 3.3.1989, s. 4 och
EGT nr C 51, 2.3.1990, s. 12.

⁽²⁾ EGT nr C 158, 26.6.1989, s. 487.

⁽³⁾ EGT nr C 159, 26.6.1989, s. 1.

⁽⁴⁾ EGT nr L 194, 25.7.1975, s. 26.

⁽⁵⁾ EGT nr L 271, 29.10.1979, s. 44.

⁽⁶⁾ EGT nr L 229, 30.8.1980, s. 11.

⁽⁷⁾ EGT nr C 328, 7.12.1987, s. 1.

⁽⁸⁾ EGT nr C 209, 9.8.1988, s. 3.

▼B

Genom att främja användningen av lämpliga metoder inom jordbruket kan medlemsstaterna i framtiden för alla vattenområden åstadkomma en allmän skyddsnivå mot förorening.

Särskilt skydd krävs för vissa områden med avrinning till vattenområden som är känsliga för förorening genom kväveföreningar.

Det är nödvändigt att medlemsstaterna identifierar känsliga områden samt upprättar och genomför åtgärdsprogram i syfte att i dessa områden minska vattenförorening orsakad av kväveföreningar.

Sådana åtgärdsprogram bör omfatta åtgärder för att begränsa spridningen på marken av alla kvävegödselmedel och särskilt fastställa gränser för användningen av stallgödsel.

För att säkerställa att åtgärderna är effektiva är det nödvändigt att övervaka vattenområden och att använda referensmätmetoder för kväveföreningar.

Det erkänns att hydrogeologin i vissa medlemsstater är sådan att det kan dröja åtskilliga år innan skyddsåtgärder leder till en förbättring av vattenkvaliteten.

En kommitté bör inrättas för att bistå kommissionen i frågor som rör genomförandet av detta direktiv och direktivets anpassning till vetenskaplig och teknisk utveckling.

Medlemsstaterna bör utarbeta rapporter om genomförandet av detta direktiv och lämna dessa till kommissionen.

Kommissionen bör regelbundet rapportera om medlemsstaternas genomförande av detta direktiv.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Detta direktiv har till syfte

- att minska vattenförorening som orsakas eller framkallas av nitrater som härrör från jordbruket,
- att förhindra ytterligare sådan förorening.

Artikel 2

I detta direktiv används följande beteckningar med den betydelse som här anges:

- a) *Grundvatten*: alla former av vatten under markytan i den mättade zonen som står i direkt kontakt med markytan eller underliggande jordlager.
- b) *Sötvatten*: naturligt förekommande vatten med låg salthalt, som ofta kan godtas som lämpat för att utvinna och behandlas för dricksvattenframställning.
- c) *Kväveförening*: alla kvävehaltiga ämnen, utom molekylärt kväve i gasform.
- d) *Djur*: alla djur som hålls för användning eller i förvärvssyfte.
- e) *Gödselmedel*: varje ämne som innehåller en eller flera kväveföreningar och som tillförs jorden i syfte att öka växtproduktionen. Här avses även stallgödsel, avfall från fiskodlingar samt avloppsslam.
- f) *Handelsgödsel*: varje gödselmedel som framställts genom en industriell process.
- g) *Stallgödsel*: träck och urin från djur eller en blandning av dessa och strömedel, även i behandlad form.
- h) *Spridning på mark*: tillförsel av ämnen till marken genom spridning på markytan, nedmyllning i marken, nedgrävning under markytan eller genom blandning med markens yttjordlager.
- i) *Eutrofiering*: berikning av vatten genom tillförsel av kväveföreningar, vilket medför ökad tillväxt av alger och högre former av

▼B

växtlighet så att balansen mellan organismerna i vattnet störs på ett önskat sätt och vattenkvaliteten påverkas negativt.

- j) *Förorening*: direkta eller indirekta utsläpp av kväveföreningar från jordbruket till vattenmiljön, vilka kan medföra risker för människors hälsa, skada levande resurser och akvatiska ekosystem, begränsa rekreativsmöjligheter eller störa annat berättigat nyttjande av vattnet.
- k) *Känsligt område*: landområde som fastställts i enlighet med artikel 3.2.

Artikel 3

1. Medlemsstaterna skall i enlighet med kriterierna i bilaga 1 föreckna de vatten som är förorenade eller som kan förorenas om åtgärder i enlighet med artikel 5 inte vidtas.

2. Inom en tvåårsperiod efter dagen för anmälan av detta direktiv skall medlemsstater som känsliga områden ange alla kända områden inom deras territorier från vilka avrinning sker till de vattenområden som förtecknats enligt punkt 1 och som bidrar till förorening. De skall underrätta kommissionen om dessa områden inom 6 månader.

3. Om ett vattenområde som förtecknats av en medlemsstat i enlighet med punkt 1 påverkas av föroreningar från vatten i någon annan medlemsstat som direkt eller indirekt avrinner till vattenområdet, kan den medlemsstat vars vatten påverkas anmäla detta till de andra medlemsstaterna och kommissionen.

De berörda medlemsstaterna skall, tillsammans med kommissionen om det anses lämpligt, organisera det samarbete som behövs för att kartlägga utsläppen och bestämma de åtgärder som bör vidtas för att skydda de vatten som påverkas, så att det kan säkerställas att detta direktiv efterlevs.

4. Medlemsstaterna skall vid behov och minst vart fjärde år se över de känsliga områden som angetts och göra nödvändiga ändringar och tillägg, för att ta hänsyn till förändringar och omständigheter som tidigare inte kunnat förutses. De skall underrätta kommissionen om eventuella ändringar eller tillägg inom sex månader.

5. Medlemsstaterna behöver inte ange särskilda, känsliga områden, om de för hela sitt nationella territorium upprättar och tillämpar åtgärdsprogram enligt artikel 5 vilka överensstämmer med detta direktiv.

Artikel 4

1. I syfte att för alla vatten åstadkomma en allmän skyddsnivå mot föroreningar, skall medlemsstaterna inom två år efter dagen för anmälan av detta direktiv

- a) utarbeta riktlinjer för god jordbrukssed som kan tillämpas av jordbrukare på frivillig basis och som åtminstone omfattar de punkter som anges i bilaga 2 avsnitt A,
- b) vid behov, för att främja tillämpningen av riktlinjerna, införa ett program med bestämmelser om utbildning av och information till jordbrukare.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen lämna uppgifter om den närmare utformningen av sina riktlinjer för god jordbrukssed och kommissionen skall ta in upplysningar om detta i den rapport som avses i artikel 11. Mot bakgrund av dessa upplysningar kan kommissionen om den finner det nödvändigt föreslå rådet lämpliga åtgärder.

Artikel 5

1. Inom två år efter det att områden första gången angavs enligt artikel 3.2, eller inom ett år från varje ytterligare angivande enligt artikel 3.4, skall medlemsstaterna för att uppnå de syften som anges i artikel 1 upprätta åtgärdsprogram som avser de angivna känsliga områdena.

▼B

2. Ett åtgärdsprogram kan avse alla känsliga områden inom medlemsstatens territorium. Om medlemsstaten finner det lämpligt kan olika åtgärdsprogram upprättas för olika känsliga områden eller delar av områden.

3. I åtgärdsprogrammen skall hänsyn tas till

- a) tillgängliga vetenskapliga och tekniska data, främst om tillförseln av kväve från jordbruksverksamhet och från andra källor,
- b) miljöförhållandena i de berörda områdena i medlemsstaten i fråga.

4. Åtgärdsprogrammen skall genomföras inom fyra år från det att de upprättades och skall omfatta följande obligatoriska åtgärder:

- a) åtgärderna i bilaga 3,
- b) de åtgärder som medlemsstaterna har angett i sina riktlinjer för god jordbrukssed enligt artikel 4, utom när detta är överflödigt på grund av åtgärderna i bilaga 3.

5. Inom ramen för åtgärdsprogrammen skall medlemsstaterna dessutom vidta sådana ytterligare eller skärpta åtgärder som de bedömer vara nödvändiga om det - inledningsvis eller på grund av erfarenheterna vid genomförandet av åtgärdsprogrammen - visar sig att de åtgärder som avses i punkt 4 inte är tillräckliga för att uppnå de syften som anges i artikel 1. Medlemsstaterna skall vid valet av åtgärder ta hänsyn till om åtgärderna är effektiva och lönsamma i förhållande till andra tänkbara förebyggande åtgärder.

6. Medlemsstaterna skall utarbeta och genomföra lämpliga övervakningsprogram för att utvärdera effekten av åtgärdsprogram enligt denna artikel.

En medlemsstat som tillämpar artikel 5 inom hela sitt nationella territorium skall övervaka nitrathalten i vattensystemen (ytvatten och grundvatten) på utvalda mätplatser, så att det blir möjligt att fastställa omfattningen av den nitrutförorening av vatten som orsakas av jordbruket.

7. Medlemsstaterna skall minst vart fjärde år se över och om nödvändigt ändra sina åtgärdsprogram, inbegripet eventuella ytterligare åtgärder som vidtagits i enlighet med punkt 5. De skall underrätta kommissionen om ändringar i åtgärdsprogrammen.

Artikel 6

1. För att ange känsliga områden och ändra förteckningen över angivna känsliga områden skall medlemsstaterna

- a) inom två år från det att direktivet anmälts övervaka nitrathalten i sötvattensområden under ett års tid
 - i) vid provtagningsplatser för ytvatten enligt artikel 5.4 i direktiv 75/440/EEG eller vid andra provtagningsplatser som är representativa för medlemsstatens ytvatten, minst en gång per månad och oftare under perioder med stor vattenföring,
 - ii) vid provtagningsplatser som är representativa för medlemsstatens grundvattenförande skikt, med jämna mellanrum och med beaktande av bestämmelserna i direktiv 80/778/EEG,
- b) åtminstone vart fjärde år upprepa övervakningsprogrammet enligt a, utom vid de provtagningsplatser där nitrathalten i alla tidigare prov understigit 25 mg/l och där det inte heller finns någon ny faktor som skulle kunna orsaka en förhöjning av nitrathalten, i vilket fall det kan räcka att övervakningsprogrammet upprepas vart åttonde år,
- c) på nytt undersöka eutrofieringsgraden i sött ytvatten, flodmynningar och kustvatten vart fjärde år.

2. Referensmätmetoder som anges i bilaga 4 skall användas.

Artikel 7

Riktlinjer för övervakningen enligt artikel 5 och 6 får utarbetas med tillämpning av det förfarande som anges i artikel 9.

▼B*Artikel 8*

Bilagorna till detta direktiv får anpassas till vetenskaplig och teknisk utveckling som anges i artikel 9.

▼M1*Artikel 9*

1. Kommissionen skall biträdas av en kommitté.
2. När det hänvisas till denna artikel skall artiklarna 5 och 7 i beslut 1999/468/EG ⁽¹⁾ tillämpas, med beaktande av bestämmelserna i artikel 8 i det beslutet.

Den tid som avses i artikel 5.6 i beslut 1999/468/EG skall vara tre månader.

3. Kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

▼B*Artikel 10*

1. Medlemsstaterna skall för en period av fyra år efter anmälan av detta direktiv samt för varje följande fyraårsperiod lämna en rapport till kommissionen med uppgifter enligt bilaga 5.
2. En rapport enligt denna artikel skall lämnas till kommissionen senast sex månader efter utgången av den period som rapporten avser.

Artikel 11

På grundval av de uppgifter som kommissionen får enligt artikel 10 skall kommissionen inom sex månader från mottagandet offentliggöra sammanfattande rapporter och överlämna dessa till Europaparlamentet och till rådet. Mot bakgrund av erfarenheterna vid genomförandet av detta direktiv, särskilt bestämmelserna i bilaga 3, skall kommissionen senast den 1 januari 1998 lämna en rapport till rådet med de förslag till ändringar i direktivet som kan behövas.

Artikel 12

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv inom två år efter dagen för anmälan ⁽²⁾. De skall genast underrätta kommissionen om detta.
2. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningar skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.
3. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 13

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

⁽¹⁾ Rådets beslut 1999/468/EG av den 28 juni 1999 om de förfaranden som skall tillämpas vid utövandet av kommissionens genomförandebefogenheter (EGT L 184, 17.7.1999, s. 23).

⁽²⁾ Detta direktiv anmälades till medlemsstaterna den 19 december 1991.

*BILAGA 1***KRITERIER FÖR FÖRTECKNING AV VATTENOMRÅDEN ENLIGT
ARTIKEL 3.1**

A. Vattenområden som avses i artikel 3.1 skall förtecknas med ledning av bl. a.

- 1) om sött ytvatten som används eller skall användas för utvinning av dricksvatten har eller, om åtgärder enligt artikel 5 inte vidtas, kan ha en högre nitrathalt än den som fastställts i enlighet med direktiv 75/440/EEG,
- 2) om grundvattnets nitrathalt överstiger 50 mg/l eller kan komma att göra det om åtgärder i enlighet med artikel 5 inte vidtas,
- 3) om naturliga sötvattensjöar, andra sötvattensamlingar, flodmynningar, kustvatten och havsvatten är eutrofierade eller kan bli det om inte åtgärder i enlighet med artikel 5 vidtas.

B. Vid tillämpningen av dessa kriterier skall medlemsstaterna även beakta

- 1) vattnets och markens fysikaliska och miljömässiga egenskaper,
- 2) aktuell kunskap om kväveföreningars uppträdande i miljön (vatten och mark),
- 3) aktuell kunskap om effekten av de åtgärder som vidtas i enlighet med artikel 5.

BILAGA 2

RIKTLINJER FÖR GOD JORDBRUKSSED

- A. Riktlinjer för god jordbrukssed med målsättningen att minska nitratförorening och att ta hänsyn till förhållanden i olika delar av gemenskapen bör omfatta följande punkter i relevanta delar:
- 1) Tidsperioder när det inte är lämpligt att tillföra jorden gödselmedel.
 - 2) Tillförsel av gödselmedel på starkt sluttande mark.
 - 3) Tillförsel av gödselmedel på vattenmättad, översvämmad, frusen eller snötäckt mark.
 - 4) Villkoren för att tillföra gödselmedel i närheten av vattendrag.
 - 5) Kapacitet hos och konstruktion av lagringsutrymmen för stallgödsel, inbegripet åtgärder för att förhindra vattenförorening genom avrinning och läckage av vätskor som innehåller stallgödsel eller härrör från lagrat växtmaterial, t. ex. ensilage, till grund- och ytvattnet.
 - 6) Tillvägagångssätt för att sprida handels- och stallgödsel till marken, inbegripet dosering och jämnhet vid spridningen, på ett sådant sätt att växtnäringsläckage till vatten hålls på en godtagbar nivå.
- B. Medlemsstaterna kan även ta med följande punkter i sina riktlinjer för god jordbrukssed:
- 7) Planer för markutnyttjandet, som inbegriper växtföljd, och fastställande av vilken andel av arealen som skall användas för fleråriga grödor i förhållande till ettåriga grödor.
 - 8) Bibehållande under (nederbörds-) perioder av ett minimum av växtlighet som kan uppta det kväve från jorden som i annat fall skulle kunna orsaka nitratförorening av vattnet.
 - 9) Upprättande av gödslingsplaner för varje enskild gård och löpande anteckningar över mängden gödselmedel som används.
 - 10) Förhindrande av vattenförorening från bevattnade odlingar orsakad av avrinning eller vattnets nedträngning utom räckhåll för växternas rotsystem.

BILAGA 3

**ÅTGÄRDER SOM SKALL INGÅ I ÅTGÄRDSPROGRAM ENLIGT
ARTIKEL 5.4 a**

1. Åtgärderna skall omfatta regler om
 - 1) tidsperioder när spridning på mark av vissa typer av gödselmedel är förbjuden,
 - 2) stallgödselbehållarnas lagringskapacitet, vilken skall överstiga den som erfordras för lagring under den längsta period som det i ett känsligt område är förbjudet att sprida gödselmedel, utom i fall då det kan visas för den behöriga myndigheten att den mängd gödsel som överstiger lagringskapaciteten kan bortskaffas på ett sådant sätt att miljön inte kommer till skada,
 - 3) att begränsa spridning på mark av gödselmedel enligt god jordbrukssed och med beaktande av det känsliga områdets egenskaper, särskilt i fråga om
 - a) markbeskaffenhet, jordtyp och lutning,
 - b) klimatförhållanden, nederbörd och bevattning,
 - c) markanvändning och jordbruksmetoder, inbegripet växtföljd, och med utgångspunkt från en balans mellan
 - i) grödans beräknade kvävebehov, och
 - ii) kvävetillförseln till grödorna från jorden och från gödselmedel motsvarande
 - den mängd kväve som finns i jorden vid den tidpunkt då grödans kvävebehov ökar väsentligt (återstående mängder vid slutet av vintern)
 - det kväve som tillförs via nettomineraliseringen av jordens förråd av organiskt kväve,
 - tillförsel av kväveföreningar via stallgödsel,
 - tillförsel av kväveföreningar via handelsgödsel och annat gödselmedel.
2. Dessa åtgärder skall säkerställa att den mängd stallgödsel som för varje gård eller djurbesättning årligen sprids på marken, inbegripet det som djuren själva tillför, inte överskrider en viss mängd per hektar.

Den fastställda mängden per hektar skall vara den mängd gödsel som innehåller 170 kg N. Dock får medlemsstaterna

 - a) under det första fyraåriga åtgärdsprogrammet tillåta en mängd gödsel som innehåller högst 210 kg N,
 - b) under och efter det första fyraåriga åtgärdsprogrammet fastställa andra mängder än de ovan angivna. Dessa mängder skall fastställas på ett sådant sätt att det inte inverkar på möjligheten att uppnå de syften som anges i artikel 1 och skall bestämmas med utgångspunkt från objektiva kriterier, exempelvis
 - lång vegetationsperiod,
 - grödor med stor kväueupptagningsförmåga,
 - högt nederbördsöverskott i det känsliga området,
 - jordar med exceptionellt stor denitrifikationskapacitet.

Om en medlemsstat tillåter en annan mängd enligt b, skall den underrätta kommissionen, som skall granska om åtgärder är berättigade enligt det förfarande som anges i artikel 9.
3. Medlemsstaterna får beräkna de mängder som avses i punkt 2 med utgångspunkt från antalet djur.
4. Medlemsstaterna skall underrätta kommissionen om hur de tillämpar bestämmelserna i punkt 2. Kommissionen kan, om den finner det nödvändigt mot bakgrund av de upplysningar som den får, förelägga rådet lämpliga förslag enligt förfarandet i artikel 11.

▼B*BILAGA 4***REFERENSMÄTMETODER****Konstgödsel**

Kväveföreningar skall mätas med den metod som beskrivs i kommissionens direktiv 77/535/EEG av den 22 juni 1977 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om provtagnings- och analysmetoder för gödselmedel ⁽¹⁾, ändrat genom direktiv 89/519/EEG ⁽²⁾.

Sötvatten, kustvatten och havsvatten

Nitrathalten skall mätas i enlighet med artikel 4a.3 i rådets beslut 77/795/EEG av den 12 december 1977 om ett gemensamt förfarande för utbyte av information om kvaliteten på sött ytvatten i gemenskapen ⁽³⁾, ändrat genom beslut 86/574/EEG ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ EGT nr L 213, 22.8.1977, s. 1.

⁽²⁾ EGT nr L 265, 12.9.1989, s. 30.

⁽³⁾ EGT nr L 334, 24.12.1977, s. 29.

⁽⁴⁾ EGT nr L 335, 28.11.1986, s. 44.

*BILAGA 5***UPPGIFTER SOM SKALL INGÅ I RAPPORTER ENLIGT ARTIKEL 10**

1. En redogörelse för de förebyggande åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 4.
2. En karta som visar följande:
 - a) Vattenområden som förtecknats i enlighet med artikel 3.1 och bilaga 1, med uppgift för varje område om vilka kriterier i bilaga 1 som är tillämpliga.
 - b) De känsliga områdenas belägenhet, med uppgift om redan angivna områden och vilka som tillkommit sedan föregående rapport.
3. En sammansfattning av resultaten från övervakningen enligt artikel 6, med en redogörelse för de överväganden i fråga om varje område som lett till att området angetts som känsligt eller till ändringar eller tillägg i förteckningen över sådana områden.
4. En sammanfattning av de åtgärdsprocesser som utarbetats i enlighet med artikel 5, och då särskilt
 - a) de åtgärder som krävs enligt artikel 5.4 a och b,
 - b) de uppgifter som krävs enligt bilaga 3.4,
 - c) de ytterligare eller skärpta åtgärder som vidtagits i enlighet med artikel 5.5,
 - d) en sammanfattning av resultaten av de övervakningsprogram som genomförts enligt artikel 5.6,
 - e) medlemsstaternas bedömning av när de vattenområden som har förtecknats enligt artikel 3.1 kan förväntas uppfylla målsättningarna i åtgärdsprogrammet, med uppgift om vilken grad av osäkerhet som gäller för dessa bedömningar.